

ORGANUL

LUMINAREI.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu prè Gratiósa invoientia.

Sambata

Nr. XXXIII.

16 Augustu. 1847

CLUSIU, 4: 16 aug. In Sied. dietale LXXVI, SS. si OO. se suatuirá asupr'a numerului si tempului darei recrutiloru. Dupa aretarea comunecata de r. Comisariu, spre impleñirea defectului in regimentele transilvane sunt de lipse 11,000 de insi, care suma Maiestatea Sa spre usiurarea tie-rei asia poftesce ase impleñi, ca intruducunduse Capitulara de 8 ani si numerulu recrutiloru sese dé suptu decursulu a 8 ani, asia inse, ca acum de odata se se dé 4000, dupa aceea in 7 ani in fia care anu cate un'a mie. In contra numerului mai neci un cuventu nu se luá aminte, inca si in sistem'a recomandata pentru darea recrutiloru se intrunira voturile, singuru atat'a doreau unii oratori, cá asta dare se nu se temple pe cate o ptu ani, ci dein cautarea asicurarai pentru tiene-rea dietei macar' totu la 3 ani, numai pe trei ani. Intogm'a caror'a dorira a oferi acum deodata 6000 recrute, de in care numeru 4000 in anulu de antáiu, ér' in cei doi urmatori cate o mie se se dé. Inse maioritaea decise darea recrutiloru intru intielesulu aretarei guberniale. Determinara mai in colo, ca numerulu regimenteloru se nu intre in lege, ci numai preste totu sese exprime: regimentele transilvane, cá avendu de ase lucrá chiaea de impartire in urm'a operatelu, Guberniulu r. se impartasiesca SS. loru si OO. loru datele trebuintiose, precum si despre modrulu cum s'a templatu darea recrutiloru, acel'asi la fia care dieta se dé inscientiare oficiosá. Despre carele cerenduse la dictatura adres'a si articolulu de lege, siedenti'a s'a incheiatu.

CLUSIU, 5: 17 aug. In Sied. dietale LXXVII cursera desbaterile asupr'a proiectului al doilea de lege pentru darea recrutiloru, a caror'a resultatú Exc. sa presidentele asia-lu enuncia: SS. si OO-le cuprinsera titlulu articolulu proiectatu dupa propunerea unui Deputatu a Hunedoarei, precum si pentru punturile aceluasi mai totu dupa textulu si intielesulu proiectarei aceluasi Deputatu. Puntulu 1: cum ca tempulu servitiului militariu e de 8ni, ér' incatu pentru cei ce in urm'a §lui 16 sunt de a se pedepsi cu doi ani voru fi 10 ani, dupa acaror'a impleñire numai decatu de totu se voru dimíte, de nu cumva pedepse pentru facete escesuri aru impiedeca acea dimitere, ér' dimitienduse dela regimente cu cuvenentiose imbracaminte si bani de cale se se provédia.— Puntulu al 2lea: cá si suptu decursulu' acestui tempu, de cumva dimiterea cuiva a casa pentru ducerea economiei ar deveni delipse, anii defipti pentru servitiu se nui impiedece dimiterea, pretiulu pentru imbracamintulu militariu se nuse poftésca dela elu, inca neci ori ce impleñire de

defecturi de intru acesta au alta cauza se nuse pota cere.— Puntulu 3lea: cá nu in perioduri ci totu de odata si catu se va poté in mai scurtu tempu, si cu indreptarea articolulu 5 dein 1751 dupa casulu de acum, pretutendenea cu tragere de sorti se se aléga.— Puntulu 4lea: Intru prenderea recrutiloru se nu se caute la form'a ci la faptur'a trupului, si recrut'a de 5 urme de inaltu, decum va e sanetosu in trupu, nervosu si togmitu spre portarea grentatiloru militare, inca se se cuprinda.— Puntulu 5lea: Conscrietoriulu si tragatoriulu de sorte precum si oficiarii asentatori si doftori, intru tote au ase tiené de indreptarele acum prein dieta stabilite, si tote deregatorielle atatu civile catu si militare dupa acelesi se se indrepte, si pre recrutii, carii de almintrea aru fi apti spre servitiu militariu sei cuprinda.— Puntulu 6lea: Cá tote, ce intru instructiunea de acum s'au ordenatu pentru scoaterea de suptu recutare, despre modrulu recutarei si substituirea altuia in loculu celui indetoritú astá inainte,— principialu substitutiunei adoptatu fiendu,— si pentru vagabundi, se se tiena.— Puntulu 7lea: Ca pana la incheiarea recutarei dela tiera oferite (aici se va adauge numeulu), tota prinderea cu potere se incete; ér' cárii de inentre cei indetorati la recutare dela statorirea acestei legi pana la incheiarea recutarei de buna voe s'aru presentá la regimente, acestia totudeaun'a se se numere intre recrutii aruncati pre jurisdictiunile compe-tenti.— Puntulu 8lea: Militarii ce se facura invalidi in tempulu servitiului loru, dein Grati'a Ma-iestatei Sale se se provédia cu pensiuñe pan'la mortea loru.— Puntulu 9lea: Ca despre starea re-crutiloru asentati, de spre loculu affarei loru si de impleñirea al catelea anu al servitiului loru militarecu, regimentele in totu anulu se tramita prein calea Generari-Comandei o aratare detaiata catra Guberniulu acestei tieri, ér' guberniulu ace-asta aratare se otrimita la jurisdictiunile concer-nente spre circulare.— Puntulu 10lea: Ca de a-veea recrutiloru lasata a casa, candu ei nu aru fi facutu vre o ordenéla, se se porte grige cuve-ñentiosa, si bunurile loru numai de catu se se conscria prein deregatoriulu concernente al comu-nitatei, si in comitate, districturi si scaune cu in-fluenti'a domnului pam., si fara plata se se tie-na subtu ingrigirea deregatorie civile ordenate pentru lucrurile orfaniloru, inca si agonisitele sub tempulu servitiului loru se se dé legatariloru séu creditoru loru.— Puntulu 11lea: Repartirea recrutiloru pe jurisdictiuni cu luare a mente la numerulu impoporatiunei se se faca in adunarea dietale.— Puntulu 12lea: ca in tote regimentele

transilvane toti oficiarii se fia dein fii patriei, se lapedá.— Puntulu al 13lea, celu dein urma: Cá recrutii presentati numai in regimentele transilvane se sierbésca, si suptu neci un pretestu se nu se pota stranutá in regimente nu-transilvane, luandu afora corpurile de artileria, de mine, de punti si alte corpurii militare, care se forméza dein trupele a tota imperati'a.

Clusiu, 6: 18 aug. In Sied. dietale LXXVIII, la puntulu 8lea dein Sied. trecuta s'a adansu: Mai incolo militarii ce au plenu tempulu de capitulare dupa venirea lorú a casa in trei ani voru fi imunitati de darea pre capu si de greutatile publice impreunate cu aceea. Dupa care se incepura desbaterile asup'ra instructiunei pentru moduru portarei intru alegerea recrutiloru, si conclusele se facura in §§. urmatori, deintre carii celu de antaiú suna: Cum ca darea recrutiloru se va impleni prein doue comisiuni lucratorie in doue ramuri diverse, dein carele anta'ia se va cuprinde cu conscrierea si tragerea sortiloru pentru cei ce cadu suptu sorte, ér' cea lalta cu asentarea;— § 2: In fia care jurisdictiune atate comisiuni conscrietorie si sortitorie se voru redicá cate voru postii ambletele jurisdictiunei; ér' comisiune asentatoria numai un'a va fi;— § 3: Comisiunea conscrietoria si sortitoria va lucrá in faci'a locului in totu loculu;— § 4: Comisiunea conscrietoria si sortitoria va stá de in cate doue membre cunoscute de impartialitatea lorú si alese in adunarea comune a jurisdictiunei, lenga care de ajutoriu va trebui se sté facia si deregatoriulu concernente al ambletului; ér' incatu pentru Comisiuni asentatorie, celu pucinu 9 se voru statori in tota tíer'a, a acaror'a membre voru fi, suptu presidiulu unui comisariu denumitu prein R. Guberniu, dein partea jurisdictiunei civile doue persone alese in adunare comune si doftorulu primariu, ér' dein partea militiei doi oficiarí si un doftoru. Al 5lea § suna cum ca membrele prevaricatorie dein aceste comisiuni nu numai se voru departá numai de catu, ci inca se voru supune unei actiuni fiscale. Al 6lea §: Cum ca inainte de inceperea recutarei, prein iuscientiari bine intogmiti si dupa priceperea poporulu, care deregatorii si parochii concernenti mai pre largu voru fi detori ale esplicá, se va luminá poporulu: cum ca aceste ordinele numai spre binele si usiurenti'a lui sunt togmite, si pentru cá acéste indetoriri, de care neci cum potu se fia scapati, catu mai pre usioru, mai blandu si cu mau pucine spese se se pota impleni. Al 7lea §: Cum ca Comisiunile conscrietorie, afora de templari straordinarie, in ambletele asemnate lorú voru esi dela 1 nov. pana la 31 dec., si intr'acestu tempu in fia-care locu voru impleni conscrierea si tragerea sortei dupa crestatur'a facuta de jurisdictiunea concernente, in moduru urmatoriu:— § 8: Comisiunea descalecandu numai de catu va convocá tota comunitatea, si cantandu protococele botezatiloru precum si intrebandu pre locuitori in faci'a toturoru, va conscrie pre toti tenerii ce se tienu de ase presentá recrute, intru acesta conscriere cuprindiendu si pre aceia, carii pentru servitiulu lorú au alte cuprinderi ce s'aru aflá in locu. Prein urmare numai de catu adunandu de facia pre toti tenerii conscrisi ce se afla acolo in locu, ér' in loculu celoru nu-defacia pre parentii au cumnatii lorú, séu ne avendu neci de acestia, alti omeni pre carii Comisiunea lucratoria va alege in loculu lorú, va incepe tragerea sortiloru cu cea mai mare publicitate,

tragerea sortei asia intogmindu, adeca ca in o' l'a fortunei atate numere, dela unulu incependu unulu dupa altulu, se se bage, cati teneri conscrisi se afla, si aceste numere tenerii ei insii seu dupa templarile mai susu atense personalii lorú se le traga, si apoi pre aceia, carii au trasu numerii de antaiú, atatia catu de doue ori se plinesca numerulu aruncatu pre acelu locu, insemnandu cu acuratia carii teneri ce numere au trasu dein acelu locu, sei tramita suptu paza cuvenentiosa inaintea comisiunei asentatorie. Al 9le §: Tenerii tramisi numai de catu se se cercetéze incependu dela celu cu numerulu 1, si asia mai incolo alegendu pre cei bene togmiti si lapedandu pre ceilalti, pan' se va pleni numerulu aruncatu pre acelu locu. Tenerii alesi dandu-se numai de catu in man'a deregatoriiloru militare, se voru provedé for' intardiare cu imbracamente cuvenentiose militaresci, cele mai de inainte remanendu suptu despusetiunea insasi a teneriloru; ér' ceilalti, ce au intrecutu preste numerulu aruncatu se voru dimitte numai de catu inapoi a casa;— § 10 determina a se duce patru protocoale de tenerii asentati, scriendulise numele, etatea, religiunea, statulu, conditiunea, dioa alegerei, numele locului de unde s'au datu, si al regimentului la carele se tramitu; dein care protocoale 2 se voru tramite la regimentu, unulu la archivulu jurisdictiunei, si al patrulu in lad'a comunitatei de unde se tramisera recrutii;— § 11: Tenerulu asentatu pote sesi puna in locu altu teneru in totu moduru bine intogmitu de ase poté acceptá; ér' dela comunitati numai atunci se pote acceptá rescumperarea, candu ea nu ar poté dá atáti teneri bine togmiti, cati s'au aruncatu pre ea, incredentianduse regiului Guberniu a ingrigi, ca togmiri pentru rescumparare se nu se faca;— § 12 suna despre diferentiele, candu doftorii nu s'aru invoí despre buna togmirea vreunui teneru, la care templare comisiunea asentatoria va determiná, asia catu regimentulu pre tenerulu asia alesu nu va poté selu lapede inapoi; determinanduse inse a se redicá o comisiune judecatoresca mai inalta spre incongiurarea unoru asemene diferentie. Al 13 §: Cum ca persone de acelea venite suptu asentare, care intr'adinsu s'au chilavitu, déca chilavitur'a e de asia, catu pentru acea nusu neintogmiti spre servitiu, atunci se se inscrie in numerulu ordinariu; ér' de cumva la servitiu militariu ordinariu nu, ci la alte servitiuri aru fi de treba, si preste numeru inca se se inscrie. Dupa care urmandu § 14, in carele se número cei esenti de suptu indetorirea de a fi supusi tragerei sortei, si la puntulu, in carele si nobilii se scotu de suptu acea indetorire, facunduse o propusetiune: ca fia care cetatianu al patriei se é parte in greutatile militiei, se desteptara desbateri iuti ce nu se potura incheiá in sied. acésta, cise continuara si in dioa urmatoria, inca cu mai multa intiéla.

Clusiu, 7: 19 aug. In Sied. dietale LXXIX, § 14lea asia se determiná: In greutatile militiei ordinare voru luá parte toti cetatiani patriei nobilii, luanduse afora a) posesorii debái legiuitu conscrisi, b) capetele familielorú, carele tienu casa si focu despartitu, ducu economia au maiestria de potere, tienu mosia de in launtru si dein afora, asia si fiulu singuru la parenti, ce ar fi de lipse spre continuarea economiei au maiestrici, ér' in ne-fientia fiului, ginerile; ér' dein care familia un individuu s'a

facutu ostasiu, ceilalti frati se nu se conscrie; c) cei ce dupa al 21 anu al vietiei s'au casatoritu; d) acei scolari, seau absoluti in scolele mai inalte, carii voru adeveri legiuitu despre bunu progresulu loru intru invetiaturi.

Clusiu, 9: 21 aug. In Sied. dietale LXXX conferinduse, pecetuinduse si cu solenitate tramitenduse la R. Comisariu Adres'a si articolulu de lege pentru darea recrutiloru, SS. si OO. pasira la ceilalti §§: 15—19, remasi dein proiectulu siententiei mai denainte; despre carii in nr. venitoriu. Cea mai interesante desbatere a fostu asupra cheei de impartitu, despre care se statui, ca acum de temeiu se se é numerulu capeteloru de familie conscrise in tabelele de dare, scotiendu afora firesce pre nobilitii cei suptu dare si pre secui. De odata statuirea si principiile adresei, ce va se comiteze acestu aldoile proiectu de lege, dupa carele SS. si OO. cu unilentia voru rogá Maiestatea Sa, cála starile de oficiari in regimentele transilvane se se indure a aplecá dupa potentia fii de ai patriei transilvani, si a suferi cá si acésta lege se se asiélie in testu ungurescu. In urma Exc. sa presidentele denumi o deputatiune dein 30 de membre spre intimpinarea Inaltiei sale Propalatinului Ungariei Archiducele Stefanu, carele in 12 sept. st. n. va ajunge in Oradia-mare; precum si pentru siententiele urmatorie delipse obiectele dilei, si mai antaiu proiectele pentru ne-crescerea darei, limb'a unguresca si indigenatii, apromitiendu SS. si OO-loru, cum ca si propusetiunei unuia deintre Deputatii Cetatei-de-balta, pentru un proiectu de lege despre un drumu de fieru transilvanu, acceptate cu mare simpatia, va se asemneze o di de desbatere.

* DEVA, 18: 30 jul. Pre in opidulu nostru neincetatu trecu Wirtembergiani veniti, intorcanduse in patri'a loru.—Un bietu de romanu militariu patentatu, venindu catra casa dein Hunedor'a vede, ca in semenatur'ai giunetate copte pasce o ciurda de biboli de ai macelariloru. Lasandu drumulu cu carulu merge la agru si afla acolo pe pastoriulu macelariloru dein Deva comodu prandiendu si pascundusi bibolii pre pamentulu seu. Vre se é pemnu — zalogu —, ci pastoriulu ingrasiatu cu slanin'a macelariulu prinde bat'a, militariulu ferindu lovitur'a bate pre manatoriulu de semenaturi, si luandu pemnu se duce a casa. Ce se intempla? Romanulu trebui se platésca uuspradiece fl. globa, si a remasu cu damnulu.

* Sciri directe dein Ungaria spunu, cá locustele au intratu si in Comitatu Bihariulu, neindoiu dupa alungaturile de tote partile dein Transilvania.

A N G L I A.

Alegerile in Anglia, care impreuna cu Valia tramite 500 membre in parlamentu, (Scotia 53, Irlandia 105) luara cursu rapede; pan'la 7 aug. st. n. erau cunoscuté 477, deintre carii 256 wigi si radicali, ceilalti protectionisti si Peeliti. Cei mai prevedetoriu credu, cumca noulu parlamentu va fi de o sorte, catu neci sie neci guberniulu whigicu nu profeteza olunga, folositoria au stralucita carare. Multi sunt, carii dein unele semne, precum sunt alegerea Comitului Dalhousie (Peelitu) de Generariu-locu-tienetoriu Indiei, incheia, cum ca un ministeriu mestecatu (deintre wigi si peeliti) va se aiba locu catu mai curundu.—In 5 aug. st.

n. se templá in Dublin inmormentarea lui Daniel O'connel,—o inmormentare, caria asemenea nu s'a veditu in Irlandia. Se spune, cá nu mai pucinu de 12—1400 preuti catolici cu mai multi episcopi in fruntea loru se adunara spre acestu scopu in Capital'a Irlandiei, afora de aceea mai multe mii dein starea laica, intre carii straini mai dein tote natiunile civilizate. Inmormentarea lui fu o di de intristare natiunale in celu mai deplinu intielesu al cuventulu; inca si iiversiunatii antagonisti lui pan' erá in viatia, inca plansera adi intr'insulu pre marele patriota. Dein beserec'a Stei-mariei, plecá comitiv'a infinita prein cea mai frumoasa parte acetatei catra cemetierulu dela Glasnevin 8 mile irlandice departatu, si acesta lunga cale deadrept'a si de a sting'a erá indesata cu o nemesurata linia de fecie plangatoricau triste. Turburare neci catu de pucina nu s'a templatu.—Cadavrulu Irlandulu, carele mai de o giunetatu de viatia deomni si-radica in parlamentu cuventulu asupr'a Angliei, pote ca togm'a atunci trecea prein London, candu aci ajunse scirea cum ca O'connor se alese in parlamentu. O'connor, dice corespondetele, acestu nepotu al regiloru Irlandiei, de parte e se implenésca locul lui O'connell, acestu dein urma rege al Irlandiei; ci elu neci nu vene in numele Irlandiei, ci numai cu indrasnela irlandica, talentu irlandicu, in fruntea unui milionu de cele mai serace clase ale Angliei. Alegerea acestu chartistu e atatu de multu insemnatoria catu si a judeului L. Rothschild.

F R A N C I A.

In numerulu trecutulu vediuam catu de pucinu multiemite se afla tote partidele anglesci cu lucrarile sesiunei parlamentulu acum incheiate, cu atat'a mai pucinu se afla partidele francesci cu ale sesiunei loru, si in capulu tuturoru togm'a Jurnalulu ministerial (Journal des Débats), care acum o data nu e multiemitu cu nimenea. „De vomu luá afara, dice, desbaterile pentru adresa, sesiunea a inceputu si a finitu reu. Ministeriulu si maiortatea n'a sciutu a se invoí, asi croí un planu, a se intielege. Ministeriulu ostentitu de luptetele sesiuniloru mai deinainte, adormi intru triumfulu electoral. Maiortatea, mai tare dupa numeru, ci noua, fora esperientia si ne avendu dela nimenea indreptarea, de carea tota maiortatea are lipsa, se lasá dupa fantasii. Nu numai ministeriulu, ci si partea conserbatoria nu va poté se mai custesuptu o alta sesiune asemene aceice in acestu momentu vine de a se strecurá. Ne indoiu e, cum ca ministeriulu, carele trebuie se aiba anima de a recunosce acestu adeveru, se aratá la acesta sesiune fora idei defipte despre ce se lucreze, fora proiecte bine copte si lucrate spre a poté ocupá Camar'a, ingriginduse numai se pota castigá tempu si se scape de crisele financiare si alimentarie. Acestea si altele sunt dreptele mustrari ce trebuie se sile faca ministeriulu, si si-le face, precum nu ne indoiu. Tota lume a facutu smentele (afora de J. des D.). Asia sesiunea n'a fostu buna. Sesiunea venitoria, de nu va se fia mai buna, va fi funesta. Omenii astepta, inca au si dreptulu de a pofti dela ministeriu pentru sesiunea dein 1848 planuri mai bene proiectate, reforme neaparate, un proiectu de dare preste tota impetirea fundata, si stergerea abuseriloru dein midiu-locu. Se scía bine ce are de a concede, si se nu concéda altu ceva. Cu un

cuventu, se guberneze! Inaintea unui ministeriu resolutu si tare unitu, partea conserbatoria nu se va impartii. Asta critica severa, neasteptata dela un jurnalul ca acest'a sterni o mirare universale anevoe de esplecatu; ci unii voitori de a sci lucrurile mai afundu, dicu, ca tota mania jurnalului vine dein resentimentulu asupra ministeriului, carele ne multienitu cu apararea jurnalulor conserbatorie, a caror'a capulu si fruntea e J. des D., vrea afundá un nou organu ministerial, si de care se dice, ca va se se incépa numai de catu, altii dicu, ca critic'a jurnalului e o lovitura orba politica dela un locu mai inaltu. Inse ce e capulu lucrului, toti se paru a crede, cum ca acestu jurnalul curtenu acum o data a graitu adevverulu, ori de in ce motivu a facutu aceea.

PARIS, 10 aug. st. n. Sesiunea dein est'tempu a Camariloru se desfacu eri. Ministrulu lucruriloru dein afora in Camar'a deputatiloru, si pazitoriulu pecetiloru intr'a Pariloru, comunicara ordenanti'a de inchidere. Amendoue Camarile dupa cetire se desfacura intre srigete repetite: Via gele!

G R E C I A.

ANCONA, 5 aug. st. n. In Atena credeau omenii, cum ca E. Lyons, catu va luá a mana cei 23,000 p. st., va dá cabinetulu grecescu celu pucinu un scurtu restempu de pace, si va cercá a se aretá cá si candu nu ar fi postitu mai multu de catu se incaseze acesta posetiune restante, si cá nu ia fostu in cugetu a strimtori Grecia, intru resbumare ca ce nu se lasa a se tractáca o dependentia britannica. Ci se insielara. E. Lyons abia incasase numita suma si éca numai de catu ca inainte cei 196 mii de pundi dein a. 1834, si se dice a avé o multime de necadituri indelete, spre a tiené ministeriulu in nesecuritate. Totusi tramise elu naile de bataia ce stetusera spre executiune de aci catra Corfu.—In diferenti'a turco-grecésca inca nemica nou, de ora ce inea nu sosira alte impartasiri dein Viena in cautarea noveloru dificultati.

P R I N C I P I A

de limba si scriptura.

XXVIII.

Феч (фечю), PS. 29, 8: доамне кѣ вошта дѣрѣши фѣрѣциѣ мале пѣтѣре, агоговашн дѣрѣ фаца та, ши ма фѣрѣрѣрѣрѣрѣ; — 30, 14: маи асѣрѣ дѣкѣт гоци пѣрѣмашн мѣен мѣ фѣч ѡкарѣ; — 37, 15: ши ма фѣч ка ѡмѣла че наѣдѣ; — 68, 11: сѣрѣннат ма фѣчю фѣрѣциѣ мѣен; — 70, 8: ка ѡ минѣне мѣ фѣч а мѣлѣци etc. Ms. фѣчю рѣкѣнѣциѣне пѣрѣк ла пѣрѣмѣтѣ.

Фечѣшн, Ps. 79, 10: кале фечѣшн нанѣтѣ ен; — 85, 8: поате анѣмѣле кѣте фечѣшн — 98, 4: фѣрѣц ши дѣрѣрѣтѣ рѣакѣрѣ фечѣшн; — 103, 20: фечѣшн лѣна рѣнѣмѣрѣ; — 118, 65: вѣнѣтѣте фечѣшн кѣ шѣрѣсѣлѣ рѣсѣ. LI: нѣнѣрѣ ши нѣкѣнѣмѣтѣ те фечѣш ѡм ши ши арѣрѣрѣсѣ нѣлѣ те фечѣшн etc.

Фѣче, BO, gen. V, 1: пре кѣрѣл лѣн фѣчѣ е ел; Ps. 65, 15: кѣте фѣче сѣрѣрѣрѣрѣ мѣсѣ; — 77, 5: ши мѣрѣрѣле лѣн чѣлѣ че фѣче. Par I. фѣт ши фѣтѣ фѣче пре рѣшн. Ps. p. 190: сѣ дѣсѣфѣче апа, etc.

Фѣчѣм, Ps. 43, 19: ши нѣ фѣчѣм сѣрѣрѣмѣчѣте рѣ лѣрѣмѣкѣтѣлѣ рѣсѣ; — 78, 4: фѣчѣм ѣне мѣсѣрѣрѣ

вѣрѣнѣлѣрѣ нѣрѣрѣ; — 125, 1: не фѣчѣм ка мѣрѣрѣрѣрѣ, etc. Ms. ба зѣче бѣне фѣчѣм кѣ нѣне рѣкѣнѣкѣм.

Фѣчѣрѣ, Ps. 44, 18: рѣлѣрѣлѣ пѣрѣнѣциѣлѣрѣ рѣнѣ фѣчѣрѣрѣкѣ фѣнѣ рѣнѣ — 82, 9: фѣчѣрѣрѣкѣ ка рѣнѣрѣлѣ пѣрѣмѣкѣтѣлѣрѣ, etc.

Зѣш, BO, gen. 20, 13: зѣшн еѣ ен; — 24, 39: ши рѣрѣрѣлѣ рѣ ши зѣшн лѣнѣ фѣтѣ ешн, etc. Asia in tote, inca si in BB mai pretutindenea.

Зѣсѣш, зѣсѣ asia sunt de dese, catu ne pregetámu a citá esemple.

Зѣсѣм, BO, gen. 44, 20: Зѣсѣм до мѣлѣлѣн нѣрѣрѣ, лѣем ошн пѣтѣкѣ вѣтѣрѣн ши ошн рѣнѣрѣ рѣрѣте, etc. Prm. p. 17: че дѣ дѣнѣрѣлѣ зѣсѣм.

Зѣсѣт, BO, gen. 44, 10: аѣвѣрѣ аша фѣе кѣм зѣсѣт; 44, 28: ши ачѣрѣ зѣсѣт, кѣм ка сѣсѣ рѣрѣт дѣ гѣдѣне etc.

Dein alte persoane mai rari insemnamu de-reptu esemplu numai urmatoriele:

In pers. 1. sing. рѣсѣимѣ амѣ рѣсѣмн еѣ дѣрѣрѣрѣт сѣ фѣю дѣ рѣ.

Фѣи, CF. фѣн нѣрѣрѣнѣчѣсѣлѣрѣ ка ошн нѣрѣрѣнѣчѣсѣсѣ, — рѣрѣрѣрѣрѣ фѣн дѣ рѣоате.

In pers. 3. sing. вѣне (venit) pl. вѣнерѣ in tote cartile vechi. BO. gen. 7, 12: дѣшкѣсѣрѣкѣсѣ фѣрѣрѣрѣрѣле чѣрѣлѣн ши вѣне рѣола сѣрѣ рѣмѣкѣтѣ; 14, 13: ши вѣне ошнѣла че ера сѣрѣрѣт ши сѣрѣсѣ лѣн аѣрѣам; etc. — 7, 6: ши дѣка рѣрѣкѣрѣкѣ шѣпте зѣле, аѣле рѣтѣрѣрѣлѣн вѣнѣрѣкѣ сѣрѣ рѣмѣкѣтѣ; 19, 41: ши дѣрѣкѣ ачѣлѣ мѣнѣте рѣнѣкѣ нѣ те ера кѣлѣкѣци, вѣнѣрѣкѣ вѣрѣрѣрѣциѣ рѣрѣшѣлѣн сѣрѣо мѣлѣн, etc. etc.

Exemplele ortografice de вѣне in locu de вѣне inca nu sunt rari, Ms. are: сѣ сѣн дѣошнѣ ши вѣне.

коапѣе (coxit) BO. gen. 19, 3: ши пѣнѣ коапѣе лѣрѣ.

фѣрѣсѣ, BO. gen. 25, 29: йѣкѣв фѣрѣсѣ ѡ мѣрѣкѣрѣ.

вѣсѣ (vixit), Luc. II, 36: ачѣрѣ мѣрѣрѣне рѣнѣрѣрѣ зѣле. . . вѣсѣ нѣ бѣрѣатѣлѣрѣн шѣпте анѣ.

In pers. 1. pl. сѣсѣлѣм in locu de al nostru сѣсѣларѣм. Ps. 19, 8: ачѣлѣ сѣмѣпѣдѣкѣрѣкѣ ши кѣзѣрѣкѣ: мѣрѣ нѣнѣ сѣсѣлѣм ши нѣнѣнѣрѣнѣтѣм.

дѣрѣрѣм, Ps. p. 200: дѣрѣрѣм: ши нѣрѣкѣм.

шѣсѣрѣм, Ps. 136, 1-2: ла пѣрѣрѣле вѣрѣлѣнѣлѣн, ачѣм шѣсѣрѣм, ши пѣлѣнѣем, кѣнѣ не аѣсѣрѣм амѣнѣте нѣнѣ дѣ сѣшн. пре сѣлѣн ла мѣнѣлѣкѣлѣ ен, сѣкѣнѣрѣрѣм ѡрѣанѣле нѣрѣрѣ.

рѣрѣкѣм, Ms. рѣрѣкѣм ши ачѣлѣ кѣ рѣга сѣнѣтѣлѣн вѣнѣлѣ.

вѣсѣрѣм, Ps. 47, 7: рѣрѣкѣм аѣсѣрѣрѣм, ашн ши вѣсѣрѣм.

In pers. 2. pl. афлѣт in locu de al nostru афлѣрѣциѣ. Ms. кѣ вѣ афлѣт рѣрѣнѣкѣциѣ ши фѣрѣ рѣсѣлѣнѣ.

дѣшѣрѣтѣт, Ms. кѣ аѣвѣрѣрѣт, кѣ вѣ дѣшѣрѣтѣт рѣрѣсѣ сѣрѣтѣрѣле вѣлѣрѣрѣ.

кѣрѣсѣт, Ms. дѣнѣ атѣрѣтѣ мѣрѣрѣрѣнѣ аѣсѣнѣт, ши нѣшн кѣрѣсѣт.

сѣкѣрѣт, Ms. вѣдѣнѣ, зѣче, ѡ вѣнѣ рѣкѣлѣнѣлѣрѣ, дѣкѣтѣ бѣне вѣ сѣкѣрѣт.

фѣкѣт, CB. кѣ фѣкѣт ошнѣра ачѣрѣтѣ фѣрѣнѣ ан мѣен мѣн мѣн мѣе фѣкѣт.

Ad nr. Gubern. 7927, a. c. (3-2)

R. Consiliu thesaurarial in urm'a determinarei dein 12 jun. st. n. 2847, inaltia pretiulu fierului si oclului ordinariu de nr. I, II si III, ce se scoate in baile dein tienutulu Hunederei, la 30 xr. c. m. si acest'a in urm'a circustariloru de factia. Care pre in acésta se face cunoscutu.

S U P L E M E N T U.

V O C A B U L A R I U

De numele plantelor transilvane, romanescu, latinescu (dupa Sistema lui Linné, L.), nemtiescu si ungurescu.

M. (Urmare)

Molîdu, pinus silvestris L., Fichte, fenyőfa.
 — molidvu, molifu, molitfu, id.
 Molotru, foeniculum vulgare, Fenchel, kertikö-
 mény.
Morcovu, v. murcoiu.
 Murcoiu, daucus carota L., gemeine Möhre,
 murek.
 Murnu, rubus fruticosus L., Brombeere, szederj.
 Muscatulu-brosceloru, v. erb'a brosceloru.
 Muscatu-de-draculu, scabiosa succisa L.,
 Teufelsabbisz, sikkantnyű.
Muscatielu, geranium odoratissimum L., Wohl-
riechender Storchschnabel, muskâta.
 . . . geranium moschatum L., Bisamstorschnabel.
 . . . geranium rosarum L.
 Muschiu-de-copaciu, lichen pulmonarius L.,
 Lungenflechte, fâi tûdômoh.
 Muschiu-de-munte, lichen islandicus L., is-
 landische Flechte.
Muschiu-de-plumuni, v. muschiu de copaciu.
 Musiatielu, matricaria chamomilla L., Kamil-
 le, mezei székfű.
 Mustariu, v. râpitia.
 Mustenicu-albu, v. florea asciloru.

N.

Nadrâgula, v. matragama.
Nalba-alba, v. nalba mare.
 Nalba-mare, althaea officinalis L., Eibisch,
 fejmélyva.
Nalba-mare-de-gradina, althaea rosea, Ro-
senpappel, málvarózsa.
Nalba-merunta, v. nalba mica.
 Nalba-mica, malva rotundifolia L., rundblät-
 trige Malve, papsajta.
 Naprasnicu, clematis erecta L., Brennkraut,
 lôtorma.
 Napu, brassica rapa L., Rübe, répa.
Nebunâritia, v. masclariu.
 Neghina, agrostema githago L., Kornrode, kon-
 koly.
Neghinè, v. garoflu.
Nespila, mespilus germanica L., Mispelbaum,
nâzspolyafa.
 Nuciu, jugulans regia L., Wallnuszbaum, diófa.

O.

Ochiulu-boului, chamaemelum foetidum,
 Hundscamille, vad székfű.
 Ochiulu-boului, v. cinci degete.
 Ochiulu-boului, v. românu.
Ochiulu-sierpelui, myosotis palustris, Sumpf-
mauseohr, békaszemfű.
 Odolanu, valeriana officinalis L., gebräuchli-
 cher Baldrian, macskagyökér.
 Odolanu-de-munte, valeriana montana L.,
 Bergbaldrian.
 Odolanu-de-piétra, valeriana saxatilis L.,
 Steinbaldrian.
 Odolanu-in-trei-foi, valeriana tripteris L.,
 dreiblättriger Baldrian.
 Odolanu-lungitu, valeriana elongata L., ver-
 längerter Baldrian.
 Odesu, avena fatua L., wilde Hafer, vadzab.

Oloisa, sedum album L., Tripmadame, kicsi
sülfű.

Oiesiè, v. urdica mica.

Omacu, omeacu, omeagu, v. omiacu.

Omiacu, aconitum napellus L., Eisenhut, si-
 sakkfű.

Omiacu-galbenu, aconitum anthora L., fein-
 blättriger Sturmhut, sârga sisakkfű.

Ordiu, hordeum vulgare L., Gerste, árpa.

Oschiga, bromus secalinus L., Roggentrespe,
 rozsnok.

Osiga, v. oschiga.

Otratielu v. borantia.

Ovesu, avena sativa L., Hafer, zab.

P.

Paisiu, aira cespitosa L., Rasenschniele, pá-
 zsitnâpicz.

Paltinu, acer pseudoplatanus L., gemeiner A-
 horn, juhârfa.

Papadia (παπάγiε BB. Ex. 12, 8), taraxacum of-
 ficinale, Löwenzahn, barâtfûtó pitypang.

Papalâu, physalis Alkekengi L., Judenkirsche,
 páponya.

Papucu, v. blabornicu.

Papura, typha latifolia L., Rohrkolbe, kâkabot.

Papusiou, v. cucuruzu.

Parângina, anthoxanthum nemorosum, Rieth-
gras, sâs.

Parasinu, Briza media L., Hasenbrod, nyul-
perje.

Parincu, v. meiu.

Parpiânu, antennaria dioica, Katzenpfötchen,
 parlâgi gyopâr.

Pasatu, v. meiu.

Pastranapu, pastinaca silvestris, Pastinak,
 mohrépa.

Pasûla, v. fasolia.

Pecetea lui-Solomonu, convallaria polygo-
 natum L., Gelenkwurzel, erdei sülfű.

. . . convallaria multiflora L., vielblumige Ge-
 lenkwurzel.

Peducelu, crataegus oxyacantha L., Weiszdorn,
 galagonya.

Pelinu-albu, absinthium vulgare, Wermuth,
 fejer üröm.

Pelinu-micu, artemisia pontica L., Gartenbei-
 fusz, bârányüröm.

Pelinu-negru, artemisia vulgaris L., gemeiner
 Beifusz, fekete üröm.

Pépene, cucumis melo L., Melone, dinnye.

Perisioru, v. meristoru.

Peru, pyrus communis L., Birnbaum, kârtvélyfa.

Perulu-fetei, adiantum capillus Veneris L., Frau-
enhaar, ârvaleányhaj.

Perulu-portului, v. cod'a calului.

Pesma, centaurea moschata L., Bisamflocken-
blume, pézsmavirág.

Petringei, apium petroselinum L., Petersilie,
 petrezselyem.

Petringei-canelui, aethusa cynapium L.,
 Hundsgleitze, adâzó bûrök.

Petringei-de-campu, v. petringei selbateci.

Petringei-selbateci, pimpinella saxifraga
L., weiszer Bibernell, râkfarkfű.

Piersecu, persica vulgaris, Pfirsichbaum, baraczka-
 fa.

Piciorca, helianthus tuberosus L., Topinamburs,
pityoka.

Piciorulu-vitielului, v. aromu.

Piparca, v. ardeiu.

Piperiu-turcescu. v. ardeiu.

Piru, agropyrum repens, Hundsgaras, kutyaperje.
Platagine, plantago major L., groszer Wege-
rich, széles utifü.

Platagine-angusta, plantago lanceolata L.,
schmaler Wegerich, hoszszu utifü.

. . . . plantago psyllium L., betäubender Wege-
rich, bolhamag.

Platagine-de-apa, v. podbealu de apa.

Plésca v. cretisoru.

Plopu-albu, populus alba L., Silberpappel,
fejér nyárfa.

Plopu-de-munte, populus tremula L., Zitter-
pappel, rezgő nyárfa.

Plopu-negru, populus nigra L., schwarze Pap-
pel, fekete nyárfa.

Plumuna-alba, nymphaea alba L., weisse
Seerose, fejér vizitök.

Plumunaria, v. cuscrisoru.

Podbealu, tussilago farfara L., Huflattich, mar-
tilapufü.

Podbealu-de-apa, alisma plantago L., Frosch-
löffel, vizi utifü.

Podbealu-de-munte, arnica montana L.,
Wohlverlei, olasz utifü.

Pol'a-Stei.-Marie, v. matricè.

Polomida, cnicus arvensis, Ackerkratzdiestel,
zabtövis.

Popilnicu, asarum officinale L., Haselwurz,
kapotnyak.

Popilnicu-iepurescu, v. foia de viora.

Popivnicu, v. popilnicu. (Va urmá)

Melancholia unui sateanu unguru

(Capetu).

Dar' si erá viatia in satu pan' intru o vre-
me, cátu a intratu judovulu in satu. Socoteai cá
esti in Dobricimu, nu alta, atat'a invertéla erá
in susu si in giosu;—resuná céter'a, si pintenii la
cétera, dar' inca grumadii omeniloru ce se vese-
liá; urlá cimbul'a, dar' dio si spatele ce le bate-
au. Pentru cá ne invetiaramu voinicesce a ne si
bate, si bietulu pop'a numai se scarpiná in capu;
ci poteá se totu graiesca! dioa-noptea fumá cal-
dari'a de vinarsu, si dupa ce mai de multu man-
cámu pane dupa gráu, acum dar' fierbeamu vi-
narsu dein elu, se avemu ce bé dupa páne.

Vestiti omeni ne facurámu in Varmegie *);
inca si solgabireulu acum mai desu ne cercetá
. . . Ci iamusi semtítu dulcéti'a cá ci acum pre
altulu ne ducea cu sine, cá se infiereze pucinelu
la varmegie. Numai pe judovu-lu lasá intre noi;
macar' vai! togm'a pe elu ar fi trebuitu sel' du-
ca! De far fi dusu, dor' si astadi asi mai mená
oparéchia de boi; ci asia inurma pre mine me
menara dein apoi.

Pentru cá asia se templá, cátu au fostu tote
pre gatatu, atunci numai trebuíamu se sapámu
gropa pentru gráu. Cá-lu cumperase judovulu in-
ca pe páiu, si pe surzuite inca il' si cararamu
in siur'ai cea larga, carea asia se si ingrasiase
de grosa, catu a domnului i-erá rusine pe len-
ga ea.

Ici, da' cum mai damu atunci binetie judo-
vului, ci inca-lu si comanaceamu dicundui: dum-
nea-lui jupanulu, candu elu nu ne dicea alt'min-
trea de catu: Petre, Pavele. Pentru cá acum s'a
fostu gatatu omeni'a! nu mai aveamu, pe ce ca-
patá in credentia, si jucuti'a ne veni pe capu-
nostru.

Ce a fostu cumparatu elu dela noi in estine-
tatecu diece grositie, *) in scumpete neci cu un
florintu nu capataramu inapoi dela elu . . .
atat'a se inverti dio elu ingiuru de lipitori, pan'
ce in urma si insusi se facu lipitoria, si numai
asia supse in sine untur'a omului, cá si candu ar
fi fostu smeu cu siepte capete. Apoi déca ne a
suptu tote, ne au aruncatu, cá nui mai eramu
de folosu. Atat'a ne a mai trasu cu ceternic'a in
carcima, pan'ce in urma si dob'a ne atrimis'o
pe capulu nostru, cá se ne fia music'a de plinu.

Dupa ce apoi se facu domnu, si cu alti do-
mni numai asia glumindu incepú ase imprietení,
multi au venitu cari diceau: inca mai mare do-
mnu trebue se facemu prejudovu, cá acum'a, se
raculu, l'impingu dein tote partile si nu are in
tier'a asta unde sesi plece capulu. Trebue se fa-
cemu pre judovu domnu, diceau cá se fia de ase-
menea cu ori ce omude fundusiu. Astépta numai,
se fia elu odata adeveratu domnu, apoi se vedi
ce omu sdravenu ose fia dein elu, cum iubescé
tier'a si omenii ei.

Dà domne! se fia domnu catu mai curundu!
dà, se fia asia domnu slobodu, precum suntemu
noi crestinii unguri . . . Dieu bucurosi vomu
scimbá atunci ciundrele: oh, de amu fi si noi o
data asia seraci slugi, precum sunt acesti omeni
astadi.

Dreptu, cá multi perira in est' anu de fome
in tier'a **) pentru cá judovii asia-su de amariti,
seraci si asupriti; dreptu cá multi inca flamendi-
escu pan' in dioa de adi si inca voru mai fla-
mendi lunga vreme. Ci togm'a pentru aceea fa-
cai numai mai mari domni catu mai curundu de
cumusu acum, si numai de catu ei voru se invie
pre cei morti, si voru tiené pre cei vii deintr'ale
loru,—for' indoiéla.

Ce fericire ar fi, se fimu slugi cá ei, déca
aru fi ei domni cum suntemu noi! Ce fericire ar
fi, se siedemu in casa recorosa increstandu mare
pre ravasiulu seracului sateanu si socotendune do-
bendile, ér' judovulu dandu deintre spete cu sa-
p'a, cu cos'a, ar cercá se védia, cumui de bine a
asudá pana sér'a in brasd'a domnésca . . . Catu
de cu mare dragoste fratiesca voiú se multieme-
scu atunci judovului in tota viati'a.

Ci pan'atunci, las' se me amarescu, cá n'am
nemica, las' se siediu aici si semi plangu me-
lancoli'a cá ci cá asia mare am pecatuitu, ne
vrendu a crede, cá asia ambla omulu cá si mine,
care nu dá binetie judovului.

Frumosu lucru e, ce se dícu, déca pote ci-
néva amblá la orasia, si invétia multu. Si dom-
nulu nostru celu betranu asia a' fostu de orbu cá
si noi, neci elu n'a datu binetie judovului, cátu
a traitu. Dar' a si plati'o, cá trebui se morabe-
tranu de optu-dieci de ani in midiloculu vinului,
graului, si in de tote.—Ci domnisorulu nostru a
invetiatu multu si e luminatu. Dreptu cá nu sta-
panesce atat'a catu tata-scu, ci dein di in di la
mai trista sorte ajunge cu mosi'a. . . Ci pentru
aceea neci elu n'are de ce se superá, cá ci de si
seracesce, da' de buna ora legá prietenatate cu
judovulu, carele dein inima buna are grige de
tote mosiele lui, chiaru cá de ale lui.

Adeveratu, frumosu lucru, cine invétia lu-
cruri intiepte. . . Domnisorului nostru for' in-
doiela binei va amblá adi-máne pentru cá elu de
buna ora a invetiatu a dá binetie judovului. De-
ci asiai va luá si folosulu!

*) Varmegie, judeciu; solgabireu judele lui.

*) O giunefate de florintu.

**) intielegé in Ungaria.